

Društvo arhitektov Ljubljana,
Karlovška 3,
1000 Ljubljana

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor,
Langusova 4,
1535 Ljubljana

datum: 14. 5. 2014
predmet: pripombe na osnutek ZRNG

Spoštovani.

V nadaljevanju vam posredujemo naše pripombe v javni razpravi na osnutek predloga ZRNG (Zakona o ravnanju z nedovoljenimi gradnjami).

DAL, Izvršni odbor, Maja Ivanič, predsednica

Predlog:

»7. člen (legalizacija nedovoljenih gradenj daljšega obstoja) se v celoti črta.«

»Ostali členi se primerno preštevilčijo.

V drugih členih, kjer se določila nanašajo na nedovoljene gradnje daljšega obstoja, se ta določila brišejo.«

Obrazložitev:

7. člen določa pogoje za legalizacijo objektov, ki predstavljajo nedovoljeno gradnjo ali neskladno gradnjo izvedeno pred več kot 20 leti.

Za to legalizacijo zakon ne predvideva izpolnitve nikakršnih vsebinskih pogojev.

Tako stališče ocenjujemo za neprimerno, saj se na ta način legalizirajo tudi objekti in posegi, ki jih po njihovi naravi nikakor ne bi smeli legalizirati. To so predvsem objekti, ki izrazito kazijo videz naselja ali kulturne krajine, ki so torej likovno zelo agresivni in neskladni z okolico, locirani na povsem neprimernih lokacijah ali za ostale uporabnike prostora na drugačen način hudo moteči.

Legalizirati objekte, ki ne izpolnjujejo nobenih vsebinskih pogojev za legalizacijo, samo zaradi tega, ker so se uspešno dalj časa skrivali pred postopki zagotavljanja reda v prostoru, je družbeno vzeto zelo neodgovorno. Je najmanj sporočilo brezobzirnim kršiteljem, naj bodo le dovolj vztrajni in bodo na koncu dosegli svoje.

Državljanom sporoča, da urejen prostor ni družbena vrednost, temveč upravna igra v kateri se

v vsakem primeru vsake toliko časa za nazaj oprostijo vse kršitve. Tudi naša zgodovina legalizacij potrjuje takšno prepričanje (aerofoto 1968, Jazbinškova zakonodaja in sedaj ZRNG). S takšnim predlogom se razvrednoti vsakršen trud za urejen prostor in predvsem spoštovanje pravil sobivanja. Najpomembnejša lastnost prostora je, da ga uporabljamo vsi. Zaradi tega je tako zelo pomembno, da obstajajo jasna pravila uporabe prostora, s katerimi se zagotavlja varovanje njegovih kvalitiet – funkcionalnost, estetiko, zdravje in razvojne potencialne. Urejena družba si ne sme dovoliti, da egocentrični posameznik oškoduje ostale uporabnike, posebej, če je to oškodovanje trajno.

Kriterij 20 let je neprimeren tudi zato, ker prostorska kršitev v naravi »zastara« šele po precej več letih. Motnja in tujek v prostoru se ohranja lahko več sto let. Stavbe, vsaj tiste tehnično ustrezne izvedbe, imajo amortizacijsko dobo nad 50 let, življenjsko pa do 300 let, nekatere celo več. Ob tem je pomembno, da se grajeni prostor običajno reciklira (ruši in na novo gradi) izredno počasi.

Postaviti mejo 20 let za brezpogojno legalizacijo je iz tega stališča zato povsem nestrokovno – zanika kulturno komponento grajenemu prostoru, predvsem njegovi genezi in historičnim vzorom. Grajeni prostor naselij je namreč izjemno občutljivo in na več nivojih kompleksno tkivo, v katerem se pravila ne spreminjajo povsem na novo vsakih nekaj let. Običajno lastnosti grajenega prostora občutno presegajo čas povprečnega človeškega življenja. Legalizirati nedopustno torej pomeni s tem obremeniti tudi zanamce.

Zato je pri predlogu zakona pomembno, da za vse posege za legalizacijo veljajo minimalni pogoji primernosti legalizacije.

Smatramo, da je primerno, da tudi za objekte, ki so nelegalni že 20 let, veljajo isti pogoji legalizacije, kot za vse objekte iz poglavja 4 – legalizacija drugih nedovoljenih gradenj.

Čeprav se strinjamo s stališčem gibanja Odgovorno do prostora, da ni primerno voditi postopkov legalizacije, če se obenem ne zagotovijo sistemske rešitve, ki bi v bodoče preprečevale pojav nedovoljenih gradenj, obenem podpiramo konkretne rešitve v predlogu zakona v 4. poglavju, vezane na člene 17, 11, 12 ter druge.

Ocenjujemo namreč, da je izredno pomembno, da se k problemu legalizacije pristopi predvsem vsebinsko in ne formalistično.

Da je torej izredno pomembno, da se vsebinsko loči objekte in posege, ki so v prostoru moteči od tistih, ki so zgolj formalno neskladni z izvedbenimi akti, ne pa problematični iz stališča javne koristi ali drugih uporabnikov prostora.

Uvesti prakso možnosti vsebinskih upravnih odločitev z diskrecijsko pravico mimo upravnih aktov, je za slovenski prostor nadvse dragoceno in lahko postane uspešen primer dobre prakse tudi za druga področja.

Kronična bolezen slovenske uprave ja namreč prav strah pred sprejetjem odgovornosti in odganjanje odločitev s skrivanje za predpisanim.

Možnost strokovne odločitve v nasprotju s predpisom je zato izredno dobrodošla, prepotrebna in radikalna rešitev.

Je pa seveda potrebno zagotoviti tudi ustrezen nadzor nad delom gradbenih komisij, da bodo sprejeta odstopanja strokovno utemeljena in vsebinsko upravičena. Komisije bodo morale zagotoviti pošteno in primerljivo obravnavo, sicer bo škoda večja od koristi.